

Sygnatura akt II C 354/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant st. sekr. sąd. A. O.

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy w powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej we W.

przeciwko M. F.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 57.061,58 zł (pięćdziesiąt siedem tysięcy sześćdziesiąt jeden złotych pięćdziesiąt osiem groszy) wraz z odsetkami od tej kwoty zgromadzonymi na rachunku depozytowym po realizacji planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), sporządzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi A. R. w sprawie Kmp (...), zatwierdzonego w sprawie o sygn. akt II 1 Co 8584/13 Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. przyznaje M. O. - kuratorowi pozwanego, którego miejsce pobytu nie jest znane wynagrodzenie w kwocie 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) i kwotę tę nakazuje wypłacić z zaliczki uiszczonej w dniu 31 maja 2017 roku, zaksięgowanej pod pozycją 500016920588;
4. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.671 zł (trzyście tysięcy sześćset siedemdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt II C 354/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 maja 2017 roku skierowanym przeciwko M. F. powód Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W., reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 57 061,58 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podano, iż powód jest następcą prawnym (...) Banku SA w W.. Uchwałą Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń (...) Banku SA o połączeniu spółek zgodnie z art. 492 par 1 pkt 1 k.s.h. nastąpiło połączenie banków poprzez przeniesienie całego majątku (...) Banku SA jako spółki przejmowanej na rzecz Banku (...) SA jako spółki przejmującej w drodze sukcesji uniwersalnej.

Powód zawarł z K. F. (1) prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą F.C. (...).P.U.H K. F. (1) umowę kredytu obrotowego Nr (...) zmienioną później aneksami, na podstawie której udzielił kredytu w wysokości 500 000,00 zł. Zabezpieczeniem wykonania zobowiązań wynikających z tytułu przedmiotowej umowy była hipoteka kaucyjna do kwoty 750 000,00 zł ustanowiona na nieruchomości lokalowej numer (...) położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

K. F. (1) zmarła przed datą spłaty kredytu. Pozwany jako spadkobierca ustawowy, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza odpowiada za długi spadkowe do wysokości stanu czynnego spadku.

W toku egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie Kmp (...), nieruchomość stanowiąca przedmiot zabezpieczenia została sprzedana. Przewidziana dla powoda w planie podziału kwota 57 061,58 zł została zdeponowana na rachunku bankowym sądu. Powód nie może zaspokoić się z tej kwoty bowiem nie posiada tytułu wykonawczego.

(pozew k. 2-4, odpis krs k. 5-10, pełnomocnictwa k. 40, k. 41)

Postanowieniem z dnia 18 maja 2017 roku Sąd ustanowił kuratora dla pozwanego, którego miejsce pobytu nie jest znane.

(postanowienie k. 66)

W piśmie z dnia 19 lipca 2017 roku kurator ustanowiony dla pozwanego wniósł o oddalenie powództwa kwestionując zasadność oraz wysokość żądania. Nadto podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

(pismo kuratora k. 76)

Pismem z dnia 26 września 2017 roku pełnomocnik powoda podtrzymał stanowisko zawarte w pozwie. Wskazał, iż zasadność dochodzonego pozwem roszczenia wynika z przedłożonej dokumentacji kredytowej oraz okoliczności, iż pozwany jest jedynym spadkobiercą zmarłej K. F. (1). Zarzut przedawnienia jest chybiony w związku z brzmieniem art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

(pismo k. 77-78)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 lipca 2008 roku K. F. (1) prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) P.P.U.H. (...) zawarła z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu obrotowego nr (...) na kwotę 150.000 zł. Aneksem numer (...) z dnia 19 listopada 2008 roku do umowy o kredyt obrotowy wierzytelność z umowy została zabezpieczona hipoteką kaucyjną do kwoty 187 500,00 zł na nieruchomości lokalowej numer (...)położonej w Ł. przy ulicy (...), o powierzchni 36,24 m², dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...).

Na mocy kolejno zawieranych aneksów do przedmiotowej umowy okres trwania umowy był przedłużany. Aneksem numer (...) z dnia 10 czerwca 2011 roku kwota kredytu została określona na 500.000zł, czas trwania umowy do dnia 29 kwietnia 2012 roku, data ostatecznej spłaty kredytu na 30 kwietnia 2012 roku, a nadto strony ustaliły zabezpieczenie hipoteką kaucyjną do kwoty 750 000,00 zł.

(kserokopia umowy k. 11-14, aneksy do umowy k. 20-41, , załącznik numer 1 do umowy k. 42-43)

Powód jest następcą prawnym (...) Bank SA w następstwie połączenia spółek zgodnie z art. 492 par 1 pkt 1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku (...) Banku SA jako spółki przejmowanej na rzecz (...) SA jako spółki przejmującej w drodze sukcesji uniwersalnej.

(odpis KRS k. 10)

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt (...) stwierdził, że spadek po K. F. (2) z domu W. córce S. i J., zmarłej 12 grudnia 2011 roku w Ł., na podstawie ustawy nabył z dobrodziejstwem inwentarza syn M. F. w całości.

(kserokopia odpisu postanowienia k. 56)

Wyciągiem z ksiąg banku z dnia 20 stycznia 2015 roku Bank (...) na podstawie swoich ksiąg stwierdził istnienie zobowiązania M. F. jako spadkobiercy K. F. (1) z tytułu kredytu obrotowego numer (...) z dnia 21 lipca 2008 roku wraz z późniejszymi zmianami. Łączna wartość zobowiązania na dzień 19 stycznia 2015 roku została ustalona na kwotę 752 649,83 zł, w tym zobowiązanie z tytułu przeterminowanego kapitału 492 992,98 zł oraz niezapłacone odsetki umowne 259 656,85 zł za okres 12 grudnia 2011 roku do 19 stycznia 2015 roku.

(wyciąg z ksiąg banku k. 57)

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi prowadził postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Kmp 10/13 przeciwko dłużnikowi M. F..

W toku tego postępowania w wyniku przeprowadzonej w dniu 6 marca 2014 roku licytacji doszło do nabycia nieruchomości dłużnika M. F. objętej księgą wieczystą numer (...) przez Z. B. za cenę 92 000,00 złotych. W następstwie uiszczenia przez nabywcę całości ceny nabycia, postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt(...)przysądził własność nieruchomości na rzecz nabywcy Z. B. do wspólności ustawowej małżeńskiej z A. B.. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 20 maja 2014 roku.

(protokół k. 12, protokół k. 14, postanowienie k. 16, postanowienie k. 20 w załączonych aktach II 1 Co 8584/13, odpis księgi wieczystej k. 47-55)

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi A. R. w sprawie Kmp (...)sporządził projekt planu podziału sumy uzyskanej w egzekucji z nieruchomości w kwocie 92 174,91 złotych, m.in. przyznając wierzycielowi hipotecznemu Bankowi (...) SA kwotę 57 061,58 zł. Kwota ta pozostała w depozycie Sądu. Nadto ustalono, że wskutek przysądzenia prawa własności wygasa hipoteka ustanowiona na rzecz Banku (...) SA. Postanowieniem z dnia 26 maja 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt II 1 Co 8584/13 zatwierdził projekt planu podziału.

(projekt planu podziału wraz z uzasadnieniem k. 58-60, postanowienie k. 61 w załączonych aktach II 1 Co 8584/13)

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017r poz. 1007) w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości.

Aktualnie hipoteka uregulowana jest jako prawo o jednolitej konstrukcji, opartej w głównej mierze na założeniach dotychczasowej hipoteki kaucyjnej. Ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 131, poz. 1075), która weszła w życie w dniu 20 lutego 2011r., został zniesiony podział na hipotekę kaucyjną i hipotekę zwykłą. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy, do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. w nowym brzmieniu.

W przedmiotowej sprawie hipoteka kaucyjna została ustanowiona przed dniem 20 lutego 2011r., zatem zastosowanie do niej znajdują przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w nowym brzmieniu, nadanym ustawą z dnia 26 czerwca 2009r.

Podstawowym uprawnieniem wierzyciela z tytułu ustanowienia hipoteki jest prawo dochodzenia zaspokojenia z obciążonej nieruchomości, bez względu na to czyją stała się własnością i bez względu na to czy pomiędzy wierzycielem hipotecznym a dłużnikiem rzeczowym (właścicielem obciążonej nieruchomości) istnieje stosunek obligacyjny. Dłużnik rzeczowy może, ale nie musi być dłużnikiem osobistym z tytułu zabezpieczonej wierzytelności. Sens hipoteki wyraża się właśnie w tym, że jeżeli dłużnik osobisty nie spełnia należnego świadczenia pieniężnego wierzyciel może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu. Przedtem powinien jednak uzyskać przeciwko niemu tytuł wykonawczy (por. wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2004r., IV CK 606/03, Lex Polonica nr 1633078).

Zgodnie z art. 75 ustawy o księgach wieczystych i hipotece zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, co oznacza, że wierzyciel musi uzyskać tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności.

Z art. 1000 § 1 k.p.c. wynika, że z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności wygasają wszelkie prawa i skutki ujawnienia praw i roszczeń osobistych, w tym także hipoteki, ciężące na nieruchomości, ale na ich miejsce powstaje prawo do zaspokojenia się z ceny nabycia z pierwszeństwem przewidzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji. Postanowienie sądu, odpowiadające treści art. 1003 k.p.c., stanowi dowód wygaśnięcia hipoteki, ale jednocześnie powstania na miejscu hipoteki prawa wierzyciela hipotecznego do zaspokojenia się z ceny nabycia.

Zgodnie z art. 1036 § 2 k.p.c. jeżeli wierzytelność hipoteczna nie jest stwierdzona tytułem wykonawczym, należność przypadającą wierzycielowi hipotecznemu pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów.

Nieruchomość lokalowa numer 52 przy ulicy (...) w Ł., na której ustanowiono hipotekę celem zabezpieczenia kredytu udzielonego K. F. (1) (poprzedniczce prawnej pozwanego) została sprzedana w toku postępowania egzekucyjnego, dlatego też powodowi przysługuje roszczenie o zaspokojenie swojej wierzytelności z kwoty uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości.

W związku z powyższym w pkt 1 wyroku Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 57.061,58 złotych, w takim bowiem zakresie kwota ta została uwzględniona w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), sporządzonego przez komornika A. R. w sprawie Kmp (...), zatwierdzonego postanowieniem z dnia 26 maja 2014 roku przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi o sygnaturze (...)

Według art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnień wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne.

Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą tylko skutki w sferze obligacyjnej. Nie pozbawia natomiast wierzyciela hipotecznego uprawnień do zaspokojenia się z nieruchomości co oznacza, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie przysługuje zarzut przedawnienia i to niezależnie od tego, czy jest też dłużnikiem osobistym, czy tylko rzeczowym. Odpowiedzialność rzeczowa jest wyłączna, dłużnik osobisty może bowiem obronić się zarzutem przedawnienia jeżeli nie jest jednocześnie dłużnikiem rzeczowym (art. 117 KC). Jeżeli nim jest, a dojdzie do przedawnienia i dłużnik zgłosi taki zarzut, to będzie odpowiadał tylko rzeczowo, a sąd, uwzględniając powództwo, ograniczy zgodnie z art. 319 KPC jego odpowiedzialność do obciążonej nieruchomości. Przepis ten wzmacnia pozycję prawną wierzyciela hipotecznego w stosunku do właściciela obciążonej nieruchomości. (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 26 stycznia 2012 r. sygn. akt I ACA 1374/11).

Nie jest zatem słuszny pogląd strony pozwanej, iż roszczenie banku w zakresie należności głównej w kwocie 57.061,58 zł uległo przedawnieniu. Kwota ta wraz z oprocentowaniem zgromadzonym na rachunku depozytowym została uzyskana w następstwie ustanowienia na nieruchomości hipoteki na rzecz powoda po przeprowadzonej egzekucji z nieruchomości.

W niniejszej sprawie strona pozwana podniosła jednak skuteczny zarzut przedawnienia roszczenia, gdy chodzi o wynikającą ze stosunku obligacyjnego należność - w zakresie dochodzonych w pozwie odsetek za opóźnienie od dnia 1 sierpnia 2016 roku.

Powód jako spadkobierca K. F. (1) ponosi wobec powoda odpowiedzialność także obligacyjną, ograniczoną stosownie do art. 319 kpc stanem czynnym spadku ustalonym w spisie inwentarza.

Aktualnie wierzytelność powoda względem pozwanego nie jest zabezpieczona hipoteką, ta bowiem wygasła wskutek prawomocnego przysądzenia własności w postępowaniu egzekucyjnym. Powód nie może więc powoływać się na ochronę wynikającą z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ponad kwotę przewidzianą dla niego w planie podziału.

Stosownie do art. 117 § 1 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne (art. 117 § 2 k.c.). W świetle art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, roszczenia banku wobec osoby niebędącej przedsiębiorcą przedawniają się w terminie trzech lat (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2008 roku, II CSK 212/08, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna 2009 rok, Nr C, poz. 60, str. 1, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 roku, sygn.. akt II CK 113/02, OSP 2004/11/141, wyrok Sądu Najwyższego sygn.. akt IV CSK 356/06).

Zgodnie z art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Jak wynika z art. 123 § 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje, przez wszczęcie mediacji.

W świetle przepisu art. 124 § 1 k.c., po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2 k.c.).

Termin przedawnienia po jego przerwaniu biegnie na nowo od daty uprawomocnienia się orzeczenia, kończącego postępowanie, o którym mowa w art. 124 § 2 k.c. (tak również postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 21 listopada 2012 roku, I ACz 953/12, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Szczecinie 2013 rok, Nr 1, str. 31).

W niniejszej sprawie roszczenie banku wobec pozwanego stało się wymagalne najpóźniej z dniem 30 kwietnia 2012 roku (załącznik do umowy k. 42).

Zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04, (OSNC 2005, nr 9, poz. 149) roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia roszczenia głównego. "Tylko z nieprzedawnionym jeszcze roszczeniem głównym można wiązać następstwo w postaci opóźnienia w spełnieniu

świadczenia" /tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1573/00, opublikowany w programie komputerowym Lex, nr 77063/.

Powód nie wykazał, aby podejmował przeciwko pozwanemu czynności skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia, a zatem w dacie wniesienia pozwu w niniejszej sprawie tj. w dniu 2 maja 2017 roku wierzytelność wynikająca ze stosunku obligacyjnego była już przedawniona.

Po stronie powoda brak zatem uprawnienia do żądania odsetek, poza tymi liczonymi od zasądzonej kwoty, zgromadzonymi na rachunku depozytowym.

Zgodnie z art. 83a ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 885) środki złożone na rachunkach depozytowych Ministra Finansów są oprocentowane w wysokości stopy depozytowej Narodowego Banku Polskiego - w przypadku środków zgromadzonych w złotych.

Zastosowania w niniejszej sprawie nie znalazł przepis art. 319 k.p.c. Przepis art. 319 kpc nie obejmuje bowiem sytuacji, w której odpowiedzialność pozwanego jest ograniczona do określonej kwoty, co sąd może, jeżeli zachodzi taka konieczność, uwzględnić bez trudu już w postępowaniu rozpoznawczym (zob. na ten temat M. R., Ograniczenie odpowiedzialności dłużnika, s. 9–11).

O kosztach w sprawie orzeczono na podstawie przepisu art. 100 zd. 2 k.p.c. Powód wygrał proces w przeważającej części (oddalone zostało roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dochodzonej pozwem kwoty).

Na koszty procesu poniesione przez powoda złożyło: się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 5400 zł (zgodnie z § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, opłata od pozwu w kwocie 2 854 zł, zaliczka na wynagrodzenie ustanowionego dla pozwanego kuratora w kwocie 5 400 zł, łącznie 13 671 zł.

Sąd przyznał kuratorowi pozwanego M. O. kwotę 5400 zł tytułem wynagrodzenia na podstawie przepisu § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2013.1476) w zw. z § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015 poz. 1800).